

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z petycją w sprawie zmiany ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, przekazaną do Ministra Klimatu i Środowiska w dniu 21 stycznia 2022 r. przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawiam poniższe stanowisko.

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 6j ust 1 i ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹, gmina może wybrać jedną spośród czterech metod naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami, tj.:

- 1) od liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość,
- 2) od ilości zużytej wody z danej nieruchomości,
- 3) od powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego lub
- 4) od gospodarstwa domowego.

Powyższe rozwiązania, pozwalające stosować różne metody naliczania stawki opłaty, zastąpiły niegdyś obowiązujące rozwiązanie, opierające wysokość ponoszonej opłaty przez mieszkańców w zależności od masy wytworzonych odpadów komunalnych. Przyczyną zmian, był częsty proceder nielegalnego porzucania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych (np. lasach) aby poprzez to obniżyć ponoszoną opłatę. W efekcie wprowadzonych w przepisach zmian gospodarstwa domowe straciły bodziec finansowy do nielegalnego pozbywania się

¹ Dz. U. poz. 888 z 2021 r., z późn. zm.

odpadów. W związku z powyższym, nie jest zasadne przywrócenie poprzedniego rozwiązania, które wiązałoby, w sposób bezpośredni, naliczanie opłaty z ilością wytworzonych odpadów. Ponadto, gdyby wskazana opłata była naliczana każdorazowo na podstawie ilości odebranych odpadów komunalnych (bez względu na rodzaj występującej zabudowy), to gmina, a nie właściciel nieruchomości, po każdorazowym odbiorze odpadów komunalnych musiałaby określić nową wartość opłaty i uruchomić procedurę informowania o tym fakcie właściciela nieruchomości, co generowałoby dodatkowe koszty.

W związku z powyższym, rada gminy powinna ustalać wysokość stawki opłaty w taki sposób, aby zapewnić funkcjonowanie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Jednocześnie ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach określa maksymalne wysokości stawek opłaty, które gmina może pobierać od właścicieli nieruchomości². W przypadku, gdy koszty funkcjonowania systemu są wyższe, zapewniono elastyczne rozwiązanie w zakresie możliwości pokrycia dodatkowych kosztów z innych dochodów³.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴, rada gminy, ustalając stawki opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od mieszkańców, musi uwzględniać:

- a) liczbę osób zamieszkujących daną gminę;
- b) ilość wytworzonych odpadów komunalnych na terenie gminy,
- c) koszty związane z funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami w gminie obejmujące między innymi odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych w odpowiednich instalacjach, tworzenie i utrzymanie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, obsługę administracyjną tego systemu oraz edukację ekologiczną w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi;
- d) przypadki, w których właściciele nieruchomości wytwarzają odpady komunalne nieregularnie, w szczególności to, że na niektórych nieruchomościach powstają one sezonowo.

² Art. 6k ust. 2a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

³ Art. 6r ust. 2da ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

⁴ Art. 6k ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Na wysokość stawki opłaty dla mieszkańców wpływać mogą również następujące czynniki:

- a) własność, liczba i stan techniczny instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, zastosowana w nich technologia do przetwarzania odpadów,
- b) stan infrastruktury gminnej do obsługi systemu gospodarowania odpadami,
- c) jakość selektywnego zbierania odpadów w gminie.

Należy jednocześnie wskazać, że obowiązujący system gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach, oparty jest o wpływy środków finansowych, wyliczane na podstawie składanych przez właścicieli nieruchomości deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W obszarze usług związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, wartość przychodów co do zasady powinna gwarantować zapewnienie odpowiedniej jakości świadczonych usług oraz pokrycie uzasadnionych wydatków związanych z eksploatacją, utrzymaniem i rozwojem infrastruktury do zagospodarowania odpadów komunalnych w gminie. Przychody gminy spełniają tę funkcję, gdy są prawidłowo wyliczone i wpływają systematycznie do jej budżetu, dając tym samym poczucie przewidywalności co do jego wysokości.

Poza tym, należy zauważyć, iż ustawą z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o odpadach⁵, w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadzono rozwiązania, które umożliwiają gminom:

- indywidualne rozliczanie mieszkańców budynków wielolokalowych z obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych mieszkańców budynków, które umożliwia odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie odpadów;
- weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy.

Ponadto, należy podkreślić, że w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zawarty jest przepis dotyczący rozliczania przez gminy odebranych odpadów w odniesieniu do ich masy. Zgodnie z art. 6f ust. 3 przywołanej ustawy, podstawę ustalenia

⁵ Dz. U. poz. 1648

wynagrodzenia za odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości stanowi stawka za 1 Mg odebranych odpadów komunalnych. Natomiast, zgodnie z art. 6f ust. 4, podstawę ustalenia wynagrodzenia za zagospodarowywanie odpadów komunalnych stanowi stawka za 1 Mg zagospodarowanych odpadów komunalnych.

W kwestii konkurencyjności firm odbierających odpady komunalne należy wskazać, że w listopadzie 2020 r. zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska powołano Zespół ds. systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami, który składa się m.in. z przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, naukowców. Celem zespołu jest wypracowywanie rozwiązań, zarówno krótko, jak i długoterminowych, które będą miały również wpływ na zwiększenie konkurencyjności na rynku gospodarki odpadami. Ponadto należy wskazać, że aktualnie procedowane są rozwiązania w zakresie szeroko rozumianej rozszerzonej odpowiedzialności producenta i gospodarki o obiegu zamkniętym, które powinny pozytywnie wpłynąć na rynek podmiotów zajmujących się gospodarką odpadami.

Z poważaniem

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

Do wiadomości:

1. – Przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
2. Dyrektor Biura Kontroli i Audytu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska